

Любовне гніздечко

Рінг Ларднер

Новела

Переклад: Олена Хатунцева

— Знаєте, що ми зараз зробимо, містере Бартлет? — сказала велика людина. — Я відвезу вас до себе додому й познайомлю з дружиною й дітьми, ви з нами пообідаєте й зостанетесь на ніч. Місця в нас багато, зайва піжама теж знайдеться — якщо ви не заперечуєте проти шовкових піжам. Я хочу сказати, що ви зможете подивитись, як ми живемо. Тобто я хочу сказати, що так ви визнаєте куди більше, ніж якби просиділи тут цілий тиждень і розпитували мене.

— Та не хотілось би завдавати вам клопоту, — відповів Бартлет.

— Клопоту? — Велика людина всміхнулась. — Та який же тут клопіт? Дім у мене наче готель. Я хочу сказати, дім великий і слуг багато. До того ж я завжди радий зробити все, що можу, для літератора, а надто для такого, що працює у Ральфа. Доуна. Я дуже люблю Ральфа. Тобто люблю його самого, а не тільки як чудового видавця. Я хочу сказати, що знаю його багато років і завжди радий прислужитись йому. Тобто я хочу сказати, що ви для мене жаданий гість. Тож коли вам треба попередити своїх...

— Я живу сам...

— О, мені дуже вас жаль! Та ви й самі пожалкуєте, що не маєте сім'ї, коли побачите мою. Але я радий, що ви можете поїхати, і ми вирушимо зразу, щоб дістатися додому, поки дітлахів іще не повкладають спати. Я хочу сказати, щоб ви встигли подивитись на дітлахів. У мене їх троє.

— Я бачив їх на фото, — сказав Бартлет. — Ви можете пишатися своїми дітьми. Здається, всі троє дівчатка?

— Авжеж, троє дівчаток. Та я й не хотів сина. Тобто я завжди хотів мати дочок. Я хочу сказати, що дівчатка жвавіші за хлопчиків. Тобто я хочу сказати, що хлопчики не такі жваві, як дівчатка. Ходімо! "Ролс-ройс" стоїть коло під'їзду, і якщо ми вирушимо зараз, то доїдемо ще завидна. Я хочу показати вам будинок, поки ще не посутеніє.

Велика людина — Лу Грег, президент компанії "Сучасне кіно" — вивів свого гостя з розкішного кабінету персональним виходом і персональними сходами на вулицю, де на них чекав блискучий автомобіль із блискучим шофером.

Машина плавно котила на північ, а Грег говорив далі:

— Моя дружина приїздила сьогодні до міста. Я гадав, ми вернемось разом, але десь о другій вона подзвонила мені й сказала, що хоче поїхати додому раніше, "пірсом". Вона вже обійшла всі крамниці, а залишати надовго дім та дітей Селія не любить. Для неї нема краще, як удома. Аж не віриться, що це та сама дівчина, з якою я одружився сім років тому. Я хочу сказати, що вона дуже змінилась. Тобто я хочу сказати, що вона стала зовсім інша. Тобто я хочу сказати, що заміжжя й материнство додали їй поважності. Чи бачили ви її коли-небудь? Я хочу сказати, на екрані?

— Здається, бачив один раз, — відповів Бартлет. — Це не вона грала в "Шалапуті" молодшу сестру?

— Так, з Герольдом Годжсеном та Марі Блайт.

— Тоді я таки бачив її. Вона була дуже гарненька й жвава.

— Авжеж! Та вона й тепер така сама. Я хочу сказати, що Селія навіть стала іще вродливіша, тільки, звичайно, вона вже не дівчисько, хоч і здається дуже молодою. Я хочу сказати, що коли вона знімалася в тому фільмі, їй було тільки сімнадцять, а відтоді минуло десять років. Тобто я хочу сказати, що тепер їй двадцять сім. Але я не зустрічав другої дівчини з такою жвавою вдачею, як у неї в ті роки. Дивно, як змінює жінок заміжжя! Тобто хто б подумав, що з Селії Сейлс вийде така домосідка. Тобто вона й тепер любить повеселитись, але діти й дім для неї головне. Я хочу сказати, що діти й дім — для неї над усе.

— Я розумію, що ви хочете сказати, — мовив Бартлет.

За годину вони під'їхали до будинку великої людини в Ардслі на Гудзоні.

— Який чудовий дім! — вигукнув Бартлет, з усієї сили намагаючись удавати захопленого, коли машина завершила у ворота, схожі на тріумфальну арку, й під'їхала до білого будинку, що здалеку скидався на футбольний кубок Єльського університету.

— Ще б пак! — промовив Грег. — Я хочу сказати, що всадив у нього купу грошей. Тобто я хочу сказати, що такі будинки коштують недешево.

І він широким жестом обвів будинок та урбаністичний краєвид.

— Проте ніякі витрати не повинні здаватися нам завеликими, коли йдеться про свій дім. Я хочу сказати, що гроші, витрачені не марно, коли ваша сім'я любить свій дім і пишається ним. Я хочу сказати, що кожен цент, витрачений на ваш дім, — це ніби надійне страхування; це гарантія, що дружина і вся ваша сім'я будуть задоволені й щасливі. А чого іще бажати чоловікові?

Бартлет не знав, що відповісти; та ця тема вичерпалася сама собою, бо вони вийшли з розкішної машини і вступили до ще розкішнішого холу.

— Форбс візьме ваші речі, — сказав Грег. — Форбсе, скажіть Деннісові, що містер Бартлет переночує у нас. — Він повернувся до широких сходів і голосно гукнув:— Агов, любонько!

Зверху почулося контральто:

— Добридень, любий!

— Зійди вниз, любонько. Я привіз тобі гостя.

— Гаразд, любий, зараз зійду.

Грег провів Бартлета до вітальні, що вражала своїми розмірами й нагадувала аукціонну залу в Атлантик-сіті.

— Сідайте ось тут, — запросив господар, показавши рукою на крісло, роздутое, як повітряна куля, — а я скажу, щоб нам подали чогось випити. У мене є старе пшеничне віскі, я вас почастую. Знаєте, я родом із Чикаго і люблю пшеничне віскі більше за шотландське. Тобто я хочу сказати, що воно завжди було мені більше до смаку, ніж шотландське. Форбсе, — звернувся він до служника, — ми хочемо випити. В буфеті

стоїть повна пляшка віскі.

— Там тільки півпляшки, — сказав Форбс.

— Півпляшки! Дивно! Тобто я хочу сказати, що сам відкоркував її вчора ввечері й тільки раз собі налив. Я хочу сказати, що пляшка має бути майже повна.

— Там тільки півпляшки, — знову сказав Форбс і пішов принести віскі.

— Доведеться з'ясувати, — промовив Грег до свого гостя. — Я хочу сказати, що це вже не вперше хтось нишком п'є моє віскі. Коли в домі стільки слуг, то важко сподіватися, що всі вони чесні. А ось і Селія!

Бартлет підвівся назустріч ефектній брюнетці, що зайшла до вітальні з такою дельсартівською міною, аж йому стало незручно. Навіть не глянувши на гостя, вона подріботіла через кімнату до свого чоловіка, й вони злилися в довгому поцілунку.

— Ну що, любий? — мовила Селія, коли вони нарешті відірвались одне від одного.

— Це містер Бартлет, любонько, — сказав її чоловік. — Містере Бартлет, дозвольте відрекомендувати вас місіс Грег.

Господиня простягла йому два пальці, і Бартлет потис їх.

— Я дуже рада! — промовила Селія голосом, схожим на голос міс Клер, коли та імітує міс Беррімор.

— Містер Бартлет, — вів далі містер Грег, — працює в журналі Ральфа Доуна "Людство". Він хоче написати про мене, тобто про нас.

Ні, саме про тебе, — сказала Селія. — Публіка не цікавиться жінками великих людей.

— По-моєму, ви помиляєтесь, місіс Грег, — чемно зауважив Бартлет. — Принаймні в цьому разі. Про вас є що написати й крім того, що ви жінка великої людини.

— Ах ви ж підлесник! — вигукнула Селін. — Я так давно не знімаюсь, що навряд чи хто мене пам'ятає. Я більше не артистку — я лише щаслива дружина й мати.

— А я кажу, люба, — мовив Грег, — що для цього треба бути справжньою артисткою.

— Ні, ні, любий! — заперечила Селія. — Тільки не тоді, коли маєш такого чоловіка!

Увійшов Форбс із тацею й перебив ці взаємні славослів'я.

— Ви вип'єте чистого віскі чи з содовою? Сам я більше люблю чисте віскі, коли воно добре. Я хочу сказати, що розбавляти віскі водою — це тільки псувати його. Я хочу сказати, що просто злочин розбавляти водою таке віскі.

— Я вип'ю чистого, — сказав Бартлет, хоч волів би випити віскі з содовою.

Поки служник наливав віскі, Бартлет уважніше придивлявся до господині; наскільки вона була б чарівніша, подумав він, якби вживала тонших засобів, щоб удосконалювати свою вроду. Її щоки, рот, очі та вії були, мабуть, куди красивіші, поки вона не почала їх підмальовувати. Бо підмальовувала вона їх дуже невправно. Та все-таки вона була вродлива, незважаючи на свої намагання бути ще вродливішою.

— Послухай, люба, — сказав її чоловік, — хтось із слуг п'є моє віскі. Я хочу сказати, що ввечері пляшка була повна і я тільки раз собі налив. А тепер тут ледве півпляшки. Як ти гадаєш, хто це зробив?

— Звідки я знаю, любий? Може, розсильний з бакалійної крамниці чи з льодовні. Хіба вгадаєш?

— Але ж ніхто не має ключа від буфета, крім нас із тобою та Форбса. Я хочу сказати, що буфет замикається на ключ.

— Може, ти забув його замкнути.

— Я ніколи нічого не забуваю. Та годі вже про це. Бартлете. за ваше здоров'я!

— А місіс Грег хіба не п'є? — спитав Бартлет.

— Тільки один коктейль перед обідом, — сказала Селія. — Лу проти того, щоб я пила віскі, та я його й не люблю.

— Я не проти того, щоб ти пила віскі, любонько. Я тільки проти того, щоб ти пила багато. Я хочу сказати, що од віскі жінки грубішають. Тобто втрачають делікатність.

— Та що тут сперечатися, любий. Я ж кажу, що мені байдуже, пити чи не пити.

— Таки добряче віскі! — сказав Бартлет, прицмокуючи язиком, і поставив склянку назад на тацю.

— Ще б пак! — підтвердив Грег. — Такого віскі ніде не купите. Я хочу сказати, що кращого не знайдеш. Наливайте собі ще, як хочете. Люба, містер Бартлет переночує у нас. Я сказав йому, що так він узнає про нас куди більше, ніж якби став інтерв'ювати мене в конторі. Я хочу сказати, що в мене завжди починає плутатись язик, коли доводиться говорити про свою роботу й успіхи. Тобто я хочу сказати, що краще подивитись на мене вдома, в колі моєї сім'ї. Я хочу сказати, що моє сімейне життя промовляє саме за себе, і мені вже не треба додавати ні слова.

— Любий, — сказала місіс Грег, — а як же містер Летем?

— Хай йому чорт! Я зовсім забув. Треба подзвонити йому — може, ще вдається перенести нашу зустріч. Це просто жах! Бачте, — пояснив він Бартлетові, — я пообіцяв приїхати сьогодні у Террітаун, до К. Л. Летема, — ну, знаєте, той, з цукрової компанії. Хочемо поговорити про новий клуб. Ми надумали відкрити гольф-клуб — такий, щоб усі інші були проти нього мов дитяча забавка. Я хочу сказати — справжній гольф-клуб! Керувати тим клубом доручають мені. Отож я мав поїхати туди сьогодні ввечері і про все домовитись. Я подзвоню, запитаю, може, нашу зустріч можна відкласти.

— Будь ласка, нічого не треба відкладати задля мене! — вигукнув Бартлет. — Я можу приїхати іншим разом або побачитися з вами в місті.

— Не знаю, чи зручно відкладати, любий, — докинула Селія. — Здається, він казав, що з Уайт-Плейнса має приїхати старий містер Кінг. Вони страшенно розсердяться, коли ти не приїдеш.

— Боюсь, що вони таки образяться, люба. Ну, то ми зробимо ось як. Ти розважатимеш містера Бартлета, а я поїду туди зразу після обіду й повернусь якнайшвидше. Я хочу сказати, що ми можемо поговорити й після того, як я повернусь.

— Це мене цілком влаштовує, — сказав Бартлет.

— Я розважатиму вас, як тільки зможу, — мовила Селія, — але боюсь, що вам буде не дуже весело. Та коли вам стане нудно зі мною, ви собі щось почитаете, — у нас повно книжок.

— З вами мені не може бути нудно, — відповів Бартлет.

— Ну, тоді все гаразд, — сказав з полегкістю господар. — Сподіваюсь, ви не гніваєтеся, що я тікаю. Але я просто не знаю, як мені викрутитись. Я хочу сказати, що коли вже сам старий Кінг приїздить із Уайт-Плейнса... Я хочу сказати, що він уже старий чоловік. Але послухай, любонько, а де ж наші малята? Містер Бартлет хоче подивитись на них.

— Авжеж, авжеж! — вигукнув гість.

— Та це ви тільки так кажете, — мовила Селія. — Але ми пишаємось ними! Мабуть, усі батьки й матері однакові. Гадають, що їхні діти — найкращі в світі. Правда, містере Бартлет? Чи, може, у вас немає дітей?

— На жаль, я нежонатий.

— Ах ви бідненький! Нам його шкода, правда, любий? Але чого ж ви не одружились, містере Бартлет? Невже вам осоружні жінки?

— Принаймні не цю мить, — галантно відповів Бартлет.

— Чуєш, любонько, які він підпускає тобі компліменти?

— Чую, любий. Я вже переконалась, що містер Бартлет великий лестун. Треба бігти по дітей, поки Гортензія не повклала їх спати.

— Ну, — мовив Грег, тільки-но його дружина вийшла з кімнати, — що ви скажете, змінилася вона чи ні?

— Трохи змінилась, але на краще. Вона перевершила всі сподівання.

— Я теж так гадаю, — відповів Грег. — Я хочу сказати, що дівчиною вона була вродлива, а після заміжжя стала ще вродливіша. Тобто що заміжжя і материнство надали їй чогось такого... ну, я б сказав, якоїсь величності. Атож, саме так — величності. Вип'ємо ще по одній?

Вони вже допивали своє віскі, коли Селія повернулася з двома дівчатками.

— Меншенька вже в ліжечку, і мені не хотілося будити її. Але ви побачите її вранці. Це — Норма, а це — Грейс. Дівчатка, це містер Бартлет.

Дівчатка байдуже вислухали це повідомлення.

— Добри вечір, дівчатка, — промовив Бартлет.

— Ну, що скажете, містере Бартлет? — спитав батько. — Тобто що ви скажете про них?

— Чудесні малята! — вигукнув Бартлет із досить щирим захватом.

— Я хочу сказати, правда, вони гарненькі?

— Дуже!

— Ну, малята? Чого ж ви не дякуєте містерові Бартлету?

— Спасибі, — промимрила Норма.

— Скільки тобі років, Нормо?

— Шість, — відповіла Норма.

— Он як, — сказав Бартлет. — А скільки років Грейс?

— Чотири, — відповіла Норма.

— Он як, — сказав Бартлет. — А скільки років твоєї найменшій сестричці?

— Півтора, — відповіла Норма.

На цьому розмова скінчилась.

— Ходімо, малята, — мовила Селія. — Поцілуйте татка й скажіть йому на добраніч, і я відведу вас до няні.

— Я сам їх відведу, — сказав Грег. — Я однаково йду нагору. А ти покажи Бартлетові наш дім. Я хочу сказати — поки надворі ще видно.

— На добраніч, малята, — сказав Бартлет, і дівчатка пролепетали у відповідь: "На добраніч".

— Я ще прийду посидіти з вами перед сном, — пообіцяла Селія. А коли Грег вивів їх із кімнати, вона запитала Бартлета: — Справді вони вам сподобалися?

— Авжеж? Особливо Норма. Вона — викапана ви.

— Вона трохи скидається на мене, якою я була колись. Але я сподіваюсь, що вона не схожа на мене сьогоднішню. Я страшенно постаріла.

— Ви здаєтеся зовсім молодою! — заперечив Бартлет. — Ніхто не повірить, що у вас троє дітей.

— Ах, містере Бартлет! Хоч би не забути, що я маю показати вам наш дім. Лу так пишається ним!

— І недарма, — докинув Бартлет.

— Дім у нас чудовий! Я називаю його "наше любовне гніздечко". Чимале гніздечко, правда? Мама каже, що в нас незатишно, бо дім занадто великий, вона каже, що тут не відчуваєш себе як у рідній оселі. А по-моєму, усе це залежить від нас самих. З коханим чоловіком жінка буде щаслива і в убогій хатині. А з нелюбом нещаслива і в пишному палаці. Хіба ж не так, містере Бартлет?

— Атож.

— Це віскі справді таке надзвичайне? Вип'ю-но я ковточок, просто щоб покуштувати. Це мені не завадить, коли воно таке добре. Як ви гадаєте, містере Бартлет?

— Та, мабуть, не завадить.

— Ну, то я вип'ю трошечки, і коли воно мені завадить, це буде ваша провина.

Селія налила дві третини келишка і миттю вихилила.

— А віскі й справді дуже добре! — сказала вона. — Звичайно, мені важко судити, бо я віскі не люблю і Лу не дозволяє мені його пити. Але він так вихваляє це віскі, аж мені захотілося його покуштувати. Ви ж не викажете мене, містере Бартлет?

— Ніколи!

— Цікаво, як воно смакує із содовою? Вип'ємо трошечки. Однак я весь час забуваю, що повинна ще показати вам будинок. Ми не встигнемо і випити віскі, й оглянути будинок, поки вернеться Лу. Вам дуже кортить його оглядати?

— Не дуже.

— Ну, то вип'ємо краще віскі з содовою. І нехай це залишиться нашою таємницею.

Вони мовчки випили, і Селія натиснула кнопку дзвінка.

— Заберіть пляшку й татцю, — звеліла вона Форбсові. — А тепер, — звернулась вона

до Бартлета, — ми вийдемо з вами на ганок і оглянемо, скільки встигнем. А про решту здогадаєтесь самі.

Містер Грег тим часом надів свіжу сорочку й комірець і приєднався до них.

— Ну як, — спитав він Бартлета, — ви вже все оглянули?

— Та, здається, все, — збрехав, не задумуючись, гість. — У вас чудовий дім!

— Ми його любимо. Тобто нам тут добре живеться. Я хочу сказати, що такий дім — це справжнє сімейне вогнище. А Селія називає його любовним гніздечком.

— Вона вже мені казала, — відповів Бартлет.

— Селія завжди була сентиментальна, — мовив її чоловік.

Він поклав руку їй на плече, але вона відступила назад.

— Побіжу нагору одягатись, — сказала вона.

— Одягатись? — вигукнув Бартлет, що був просто засліплений її сукнею з квітчастого зеленого шифону.

— Ну, не зовсім одягатися, — мовила Селія. — Але не можу ж я сісти до столу в цій сукні!

— Може, ви хочете трохи причепуритися, Бартлете? — спитав Грег. — Тобто Форбс проведе вас до вашої кімнати, якщо ви хочете піднятися нагору.

— Так, я, мабуть, піду, — сказав Бартлет.

Селія, вбрана в чорну мереживну сукню, за розкішним обідом була дуже мовчазна. Три або чотири рази Грег звертався до неї, і їй доводилось перепитувати, так наче вона думала про щось своє: "Що ти сказав, любий?" Обличчя її розчервонілось, і Бартлет подумав, що вона, певне, вихилила ще келишок, крім тих двох перед обідом і щоденного коктейлю.

— Ну, тепер я залишу вас, — сказав Грег, коли вони знов повернулись до вітальні. — Я хочу сказати, що чим раніше я вирушу, тим швидше повернуся. Любонько, постарайся, щоб наш гість не нудився і не помер від спраги. Au revoir, Бартлете. Дуже жаль, але нічого не вдієш. Є ще одна пляшка віскі, от ви й беріться до неї. Я хочу сказати, пийте на здоров'я. Шкода, що вам доведеться пити самому.

— Справді, дуже шкода, містере Бартлет, — сказала Селія, коли Грег пішов.

— Чого шкода? — спитав Бартлет.

— Що вам доведеться пити самому. З мене буде нікудишня хазяйка, коли я таке дозволю. Та я й не дозволю. Я сама трошки вип'ю з вами.

— Таж ми тільки-но повставали з-за столу.

— Ну то й що! Я хочу випити, і коли ви не вип'єте зі мною, це буде просто не по-чоловічому.

Вона налила дві чималі порції віскі з содовою й подала одну склянку гостеві.

— А тепер увімкнімо радіо й будемо веселитись. Ні, ні, нащо нам здався цей безглуздий бейсбол? Ну ось, це вже краще! Ходімо танцювати!

— На жаль, місіс Грег, я не вмію.

— Ну, ви просто якесь вайло! Через вас я мушу танцювати сама! "Я сама-самісінька!" — заспівала вона.

В її голосі вже не чулося манірності, і коли вона закружляла по великій кімнаті, Бартлета вразила невимушена грація її рухів.

— Ні, самій нецікаво, — поскаржилась Селія. — Краще вимкнімо цю кляту штуку й поговорімо.

— Мені приємно дивитись, як ви танцюєте, — мовив Бартлет.

— Але ж я не Павлова, — сказала Селія й вимкнула радіо. — Та й пора вже випити.

— У мене ще лишилось більше половини.

— Так, але ви пили за обідом, тож мені треба вас наздогнати.

Вона налила собі ще віскі з содовою й взялася "наздоганяти" Бартлета.

— Лихо мені з вами, містере... От комедія! Не можу пригадати, як ваше прізвище.

— Бартлет.

— Лихо мені з вами, Баркере... А знаєте чому? Бо ви занадто тверезий. Розумієте? З біса тверезий! В цьому й усе лихо, розумієте? Якби ви не були такий тверезий, з вами було б веселіше. Розумієте? А от я не розумію, чого ви такий тверезий, а я така п'яна.

— Бо ви не звикли пити.

— Не звикла шити? Оце сказали! Та я п'ю кожнісінький день. Розумієте? Якби не пила, то просто вмерла б!

— А що каже ваш чоловік?

— Нічого, бо він не знає. Розумієте? Вечорами його іноді не буває вдома чи я сама кудись іду. А коли ми обоє вдома, я рано йду нагору, начебто хочу спати. Розумієте? Тільки я не лягаю спати, розумієте? Я влаштовую для себе вечірку. Розумієте? А якби не це, то я б померла.

— Але чому?

— Який же ви нетямущий, Баркере! Може, ви й тверезий, зате нетямущий! Невже ви повірили всій отій бредні про щасливу сім'ю й ніжну дружину? Слухайте, Баркере, я віддала б усе на світі, аби тільки вирватися звідси. Усе б віддала, аби не бачити його більше.

— Хіба ви вже не любите свого чоловіка? Чи, може, він вас не любить? У чому річ?

— Люблю? Та я ніколи його не любила! Я й не знала, що це таке — любов! А він любить тільки себе!

— То нащо ж ви одружилися з ним?

— Я була дівчисько — оце вам і вся відповідь. Дівчисько, та ще й шанолюбне! Розумієте? Він був тоді продюсером і вклепався в мене, от мені й стукнуло в голову, що він зробить із мене зірку. Розумієте, Баркере? Я вийшла за нього заради кар'єри. І ось що з мене стало!

— Ну що ж, вам непогано живеться.

— Непогано живеться? Та я б помінялася з найжалюгіднішою злидаркою, аби тільки визволитися звідси! Розумієте, Баркере? Я й без чужої допомоги могла б стати зіркою, тільки не розуміла цього. Я мала і вроду, і талант. Та й тепер іще маю. Я могла б стати другою Глорією Свенсон і вийти заміж за маркіза, а може, й за принца. А ким спокусилася? Самовдоволенням, самозакоханням... Я сподівалась, він допоможе мені

просунутись. Розумієте, Баркере? О, він мені допоміг... Без кінця дітей плодити! Просто диво, що я не зовсім споганіла.

Спочатку я боролась. Казала, що одружилася з ним не для того, щоб відмовитися від артистичної кар'єри, що я хочу присвятити себе мистецтву. Та все дарма. Йому була потрібна гарна жінка й гарні діти для його гарного дому. Щоб вихвалитися нами. Розумієте? Я для нього тільки майно. Розумієте, Баркере? Я для нього наче великий діамант, чи машина, чи кінь. І він не дозволить, щоб його дружина "принижувала" себе, граючи в кінофільмах. А хіба ж він не завдячує всього кінофільмам?

Завтра ви повернетесь у свою редакцію, опишете наше любовне гніздечко. Розумієте, Баркере? Тільки глядіть не помиліться й не назвіть його дитячим розплідником. Діти! Ви сказали, що Норма гарненька. Так, вона гарненька. А що її чекає? Вийде заміж за багатія, котрий буде ставитися до неї, як до послідущої... Ось що її чекає, коли я не перешкоджую. Сподіваюсь, я не доживу до того, щоб побачити її дорослою, а коли доживу, то пораджу їй утекти з дому й жити самотійно. І бути людиною! А не річчю, як я! Розумієте, Баркере?

— Ви ніколи не думали про розлучення?

— Думала, і то не раз! Послухайте... А втім, це марна річ... Я про нього нічого такого не знаю, а якби він що-небудь дізнався про мене, то ніколи не став би цього розголошувати. Замкнув би мене тут і мучив би, як мучить тепер, тільки ще більше. А я ж не зробила нічого поганого, розумієте? Чоловіки, що могли б мені сподобатись, усі бояться його, бояться його грошей і влади. Розумієте, Баркере? А інші такі самі, як він. От, приміром, старий, гладкий Морріс, той, що заправляє готелями, — всі вважають його за зразкового чоловіка. А він тільки тому не тягається з жінками, що страшенно скупий. Та якби я захотіла, він був би мій. Тільки-но опиниться біля мене, зразу починає тиснути мені руку. Певно, гадає, старий скупердяга, що це долар!.. Ну, Баркере! Вип'ємо ще по одній! Нам з вами пора випити, бо з мене вже вивітрюється.

— По-моєму, вам пора вже йти спати, — сказав Бартлет. — На вашому місці я ліг би спати, поки не вернувся містер Грег.

— Ваша правда, Баркере. Ось вип'ю ще один келишок і зроблю, як ви радите. Тільки я про це й без вас подумала. Я вже не перший вечір про це думаю. А сьогодні ви мені допоможете, скажете йому, що в мене розболілась голова.

Лишившись на самоті, Бартлет поринув у задуму, тоді трохи почитав і нарешті задрімав. Прокинувся він, почувши, що прийшов Грег.

— Ну що, Бартлете? — сказала велика людина. — Селія втекла від вас?

— Та що ви, містере Грег! У неї розболілась голова, і я сказав, щоб вона лягала спати.

— Так, останнім часом у неї раз у раз болить голова, — мабуть, читає забагато. Шкода, що мені довелось поїхати на цю зустріч. Ішлося про новий гольф-клуб, і я мусив там бути. Я хочу сказати, що мене обрали головою. А ви, я бачу, втішалися тут без мене. Я хочу сказати, що в пляшці поменшало віскі.

— Сподіваюсь, ви пробачите мені, що я так щедро почастувався, — сказав Бартлет.

— Нечасто доводиться пити таке віскі.

— Може, ходімо вже спати? Поговорити можна буде й завтра, дорогою до міста. Хоча, по-моєму, вам уже не буде про що мене розпитувати, тепер ви все про нас знаєте. Тобто я хочу сказати, що тепер ви вже все про нас узнали.

— Авжеж, містере Грег. Матеріалу в мене багато, треба тільки обробити його як слід.

Вранці, коли Грег та його гість зібралися виходити з дому, Селія ще не з'являлась.

-Вона завжди встає пізно, — сказав Грег. — Я хочу сказати, що вона ніколи не прокидається рано. А сьогодні он як заспала. Любонько! — гукнув він нагору.

— Чого тобі, любий? — почулося у відповідь.

— Містер Бартлет покидає нас. Я хочу сказати — він від'їздить.

— Бувайте здорові, містере Бартлет. Пробачте, будь ласка, що я не проводжаю вас.

— Не турбуйтеся, місіс Грег. Дякую вам за гостинність, — Бувай здорова, любонько!

— Бувай здоров, любий!